

ศิลปะ สร้างสุข

ศิลปสร้างสุข วัฒนธรรมสานสายใย ภูมิปัญญาไทยยั่งยืน

ฉบับที่ 5 เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2556

www.artculture4health.com

4

"เด็กแอ๋ว โปรเจกต์"
ใครว่าแค่แสบซ่า ไปวันๆ

12

"ไทยเบ๊" เปิดลานบ้าน
ดั่งศิลปวัฒนธรรมชุมชนเผยแพร่

10

"หนองไผ่Kidดี"
ย่อโลกให้เล็กด้วยสื่อยุคดิจิทัล

20

"แกงหยวก"
เรื่อง กล้วย กล้วย ที่ไม่ "กล้วย"

เปิดบ้านศิลปะสร้างสุข

คนรุ่นใหม่

หัวใจอาสา กับ **เด็กเฮ้** โปรเจกต์

ทหากพูดถึงองค์กรทำงานด้านเด็กบ้านเรามีเยอะ ซึ่งหลายองค์กรทำงานได้ค่อนข้างน่าชื่นชม แต่องค์กรด้านเด็กส่วนใหญ่มีขอบข่ายการทำงานในการควบคุม - ดูแล - ปกป้อง เด็กเยาวชนเป็นหลัก ยังมีองค์กรจำนวนน้อยหรือแทบไม่มีเลย ที่จะส่งเสริมให้เด็กเป็น active citizen เพื่อลุกขึ้นมาทำอะไร เพื่อสังคมอย่างจริงจัง และมีระบบติดตามประเมินผลโดยไม่แทรกแซงการทำงาน และที่สำคัญยิ่ง คือ ต้องไม่ตัดสินถูกผิด และไม่บั่นทอนกำลังใจซึ่งกันและกัน

แต่วันนี้มี "โครงการนักผลิตสื่อและสื่อสารสุขภาวะรุ่นใหม่ (เด็กเฮ้ โปรเจกต์)" เกิดขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชนอย่างเราๆ ให้ได้มีโอกาสมาร่วมออกไอเดียสร้างสรรค์สังคมในรูปแบบต่างๆ ผ่านหนังสือการ์ตูน เรื่องสั้น+วาดภาพประกอบ และสื่อใหม่ (New Media) ด้วย 3 หัวข้อหลัก อย่าง เลิกบุหรี่, เลิกแอลกอฮอล์ และจิตอาสาสำนักพลเมือง ซึ่งนี่จะเป็นการสร้างเครือข่ายคนทำงาน ด้านเด็ก ให้เด็กได้ก้าวเข้ามาทำงานเพื่อสังคมอย่างจริงจัง ซึ่งผมเชื่อมั่นในศักยภาพและพลังของเยาวชน พลังของเพื่อน ๆ ทุกคน ที่พร้อมรวมตัวกันเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมนี้ให้ดีขึ้น นอกจากเงินและปัจจัยสี่ เพื่อยังชีพแล้ว ผมเชื่อว่า ลึกๆ มนุษย์ยังโหยหาการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างสรรค์สังคมด้วย

ซึ่งผมหวังเป็นอย่างยิ่งว่าภายใต้การทำงานในโครงการครั้งนี้ เด็กรุ่นใหม่ไม่เพียงแค่เป็น (Passive) แต่เขาจะลุกขึ้นมาเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคม (active) เปิดมุมมอง และไอเดียสร้างสรรค์ ของเด็กรุ่นใหม่จะได้มีโอกาสคิดเป็น ทำเป็น อยู่กับตัวเองเป็น ทำงานกับคนอื่นได้ รักตัวเองมากๆ และรักผู้อื่นอย่างมีสติมากๆ เช่นกัน และมากไปกว่านั้นผลงานที่เด็กเยาวชนได้สร้างสรรค์ออกมานั้น ยังจะมีส่วนช่วยปลูกกระแสสังคมให้หันมาสนใจสังคมมากขึ้นด้วย

...นานเท่าไรแล้วที่หัวใจกลายเป็นเพียงอวัยวะหนึ่งที่ใช้สูบฉีดเลือด

...มาวันนี้หัวใจของคนรุ่นใหม่อย่างพวกเราทุกคน จะเป็นมากกว่านั้น ด้วยพลังที่มีอยู่ภายใน พร้อมความหวังที่รอคอยโอกาสที่ผู้ใหญ่และสังคมได้หยิบยื่นมาให้ เชื่อได้ว่าปรากฏการณ์ใหม่ที่จะเกิดขึ้น ให้สมกับการเฝ้ารอเพื่อค้นหาและค้นพบมัน

จากนี้ผลงานกว่า 100 เรื่องเล่า แห่งแรงบันดาลใจ ใน "โครงการนักผลิตสื่อและสื่อสาร สุขภาวะรุ่นใหม่ (เด็กเฮ้ โปรเจกต์)" ที่พวกเด็กๆ อย่างเราพร้อมพลังสร้างสรรค์ขึ้นมาจะสำเร็จและ ใช้งานจริงในสังคมได้อย่างไร มาจับตามองกันครับ และหากอยากรู้ว่าพวกเราทำงานกันอย่างไร สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่หัวใจอาสาอย่างพวกเราได้ที่ www.dekhealth.com หรือที่ www.pings.in.th ครับ

ฟิล์ม เปรมปัทธ ผลิตผลการพิมพ์

เลขาธิการ เครือข่าย Young Filmmakers of Thailand

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

โทร 02-612-6996-7 ต่อ 101 โทรสาร 02-612-1618 www.artculture4health.com

[illegible]

สารบัญ

"เด็กอ้วน โปรเจกต์"
ใครว่าแค่แอบซ่า ไปวันๆ

เรื่องเด่นประจำฉบับ หน้า 4

สุดท้ายปลายทาง
ของการให้

เรื่องเล่าจากภาคเหนือ หน้า 8

หน่องโพ Kid ดี
 ย่อโลกให้เล็กด้วยสื่อยุคดิจิทัล

เก็บสุขมาเล่า หน้า 10

"ไทยเบ็ง" เปิดลานบ้าน
ดังศิลปวัฒนธรรมชุมชนแพทยโพธิ์
เน้นผู้ใหญ่สอน เด็กเรียนรู้
คนดูเรียนรู้เพื่อสานต่อ

ส่งต่อความสุข หน้า 12

เกสรลำพู ละอองเกสรเล็กๆ
ที่พร้อมเติบโตเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ดีสู่สังคม

ส่งต่อความสุข หน้า 14

พายัพ อาหารว่างโบราณ
อร่อยแบบขลุ่ย หากทานยาก

ส่งสร้างได้ หน้า 15

"บ๊ิเล" บุกยื่นทริยจากดินเลน
 ช่วยลดต้นทุน พืชพลโตไ้ เจริญงอกงาม

เกาะติดเครือข่าย หน้า 16

เยาวชนสืบสาน
"พ้องใจ"

รอบบ้านคนศิลป์ หน้า 18

"ทองหยวก"
เรื่อง กล้วย กล้วย ก็ไป "กล้วย"

บอกกล่าวเล่าสุข หน้า 20

ใบปญหาประลอง

เก็บตกมาฝาก หน้า 21

ศิลปสร้างสุข หน้า 22

"เด็กเฮี้ยวโปรเจกต์"

ชวนเยาวชนไอโอเดียสร้างสรรค์สื่อ สะท้อนมุมมองเหล่า-บุหรี-จิตอาสา

เด็กเฮี้ยว ใครว่าแค่เสบซ่า ไปวันๆ!

ปัจจุบันโซเชียลมีเดียเป็นสังคมที่วัยรุ่นไทยส่วนใหญ่ นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อส่งต่อข้อมูล ข่าวสารเรื่องราว ต่างๆ กันขึ้นจนเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตไปแล้ว

ทั้งอินสตาแกรม เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ โซเชียลแคม และอื่นๆ

ในขณะที่เด็กส่วนหนึ่งกลับมีศักยภาพในการสร้าง สื่อขึ้นเอง ตัดต่อเอง โดยไม่ได้ผ่านการเรียนใดๆ เช่น การ ผลิตคลิปวิดีโอเผยแพร่ในยูทูบ ซึ่งจะเห็นว่ามีหลาย ๆ เรื่องที่ โด่งดังและอยู่ในกระแสความสนใจของสังคม เพื่อไม่ให้ ศักยภาพส่วนนี้ถูกใช้ไปเพียงแค่นั้นๆ

เมื่อเด็กและเยาวชนมีศักยภาพ ในการสร้างสรรค์สื่อได้!!

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สสส., แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ, ชมรมเยาวชนคนสร้างหนังแห่งประเทศไทย, มูลนิธิสื่อ เพื่อเยาวชน ร่วมกับบี๊ส, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, เครือข่ายองค์กรงดเหล้า, สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย, กองทุนศรัทธา, มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาชุมชน, สมาคมโฆษณาทะเลสาบ และกลุ่มพลังแห่งต้นกล้า จึงได้ เปิดตัว “โครงการนักผลิตสื่อและสื่อสารสุขภาพรุ่นใหม่ (เด็กเฮี้ยว โปรเจกต์)” โอกาสให้วัยรุ่นเหล่านั้นมาร่วมพัฒนา ศักยภาพ และสร้างแรงบันดาลใจผ่านเรื่องราวที่เด็กๆ ได้ ทำงานกับคนภาคสนามตัวจริงได้ ไม่ใช่แค่จากการอ่าน หนังสือ หรือการดูโทรทัศน์ ผ่านหนังสือสารคดี ความยาว 10-15 นาที เรื่องสั้น ความยาวไม่เกิน 10 หน้า A4 + ภาพประกอบ และสื่อใหม่ (New Media) ใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1. เลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, 2. จิตอาสาสำนักพลเมือง และ 3. ไอเดียรู้เท่าทัน ไรค์วันบุหรี โดยสื่อใหม่นั้นสามารถ สร้างสรรค์ได้อย่างไม่จำกัด เช่น โปสเตอร์การ์ด, โปสเตอร์, ริงโทน, แอนิเมชัน, T-shirt หรืออะไรก็ได้ที่จะสามารถสื่อถึง คนรุ่นใหม่ และเผยแพร่ในวงกว้างเพื่อสร้างแรงบันดาลใจได้ ซึ่งเหล่านี้นับเป็นสื่อที่เยาวชนมีความสนใจ ตรงใจวัยรุ่นและ เป็นสื่อที่เข้าถึงเยาวชนได้ดี

เพียงอายุระหว่าง 15-25 ปี ก็สามารถร่วมโครงการ เด็กเฮี้ยวโปรเจกต์ได้

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนผู้ที่มีใจรัก ในการสร้างสรรค์สื่อมาร่วมไขว่ไต่เต้าทางโครงการจึงได้ เปิดรับไอเดียมากถึง 100 เรื่อง เพื่อมารวมเป็น “100เรื่องเล่า แห่งแรงบันดาลใจ” โดยทั้ง 100 เรื่องนี้ จะเป็น 100 เรื่อง ที่จะสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับสังคม โดยการ ถ่ายทอดผ่านการสร้างสื่อที่มีคุณภาพ สร้างการเปลี่ยนแปลง และแรงบันดาลใจ ด้วยเด็กที่มีความคิดสร้างสรรค์ ก็คือ “เด็กเฮี้ยว” (เฮลท์) รวมในมิติด้านสุขภาพและการไม่อยู่หนึ่ง มีความคิดที่แตกต่าง โดยผลงานของเยาวชนที่ผ่านการ คัดเลือกจากคณะกรรมการจะมีการขยายผลนำไปจัด นิทรรศการ สื่อสารสาธารณะเผยแพร่ไปยังกลุ่มต่างๆ ในสังคม จากนั้นในส่วนของเรื่องสั้นจะมีการนำมารวมเล่มประกบกับ นักเขียนชื่อดังในวงการ เพื่อพิมพ์เป็นเล่มจำหน่ายในร้าน หนังสือชั้นนำทั่วประเทศ พร้อมทั้งนำมาแสดงในงานสัปดาห์ หนังสือช่วงปลายปีอีกด้วย

“เด็กเฮี้ยว” (เฮลท์) เคลื่อนไหวอย่างไร?

หลังจากที่ปิดรับสมัครไปแล้วเมื่อต้นปีที่ผ่านมา ได้มีเด็กและเยาวชนสมัครเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 300 คน และกลางเดือนกุมภาพันธ์นั้นจะมีการอบรมเชิงปฏิบัติการย่อย รายชื่อรายประเด็นให้กับเด็กและเยาวชนทุกคนที่เข้าร่วม โครงการ เพื่อมาทำความเข้าใจกับประเด็นก่อนกลับไปพัฒนา ผลงานของตัวเอง แล้วส่งผลงานฉบับสมบูรณ์มายังโครงการ ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2556 จากนั้นในเดือนเมษายน 2556 จะมีการประกาศผลและมอบรางวัลต่อไป

นายวิษณุ ศรีทะวงศ์

หลากหลายทัศนะ เด็ก 100 เรื่องเล่า

“ตัวเลขของนักดื่มหน้าใหม่เพิ่มขึ้น 2 แสนกว่ารายต่อปี เพิ่มขึ้นมาตลอด 10 ปีหลัง หากเด็กจะนำเสนอประเด็นเรื่องเล็กเหล่านี้ ควรนำเสนอในทิศทางด้านค่านิยมที่ผิดๆ ที่เชื่อว่าดื่มแล้วสนุก ถูกยอมรับในสังคม แต่ควรจะสร้างสื่อที่สามารถเปลี่ยนค่านิยมในการดื่มได้ หยิบประเด็นที่สามารถพลิกให้เห็นโทษภัย ความชั่วร้ายออกมานำเสนอ” นายวิษณุ ศรีทะวงศ์ ผู้จัดการกลุ่มงานทุนอุปถัมภ์ด้านงานประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า

นางแสงเดือน สุวรรณรัมย์

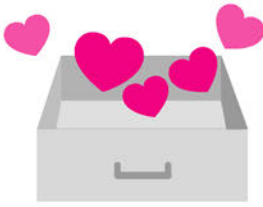

นางไขแสง ศักดา

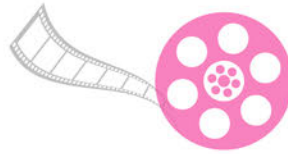

“สถานการณ์เหล้า-บุหรี่สำหรับกลุ่มเยาวชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงเชื่อว่าสื่อที่เด็กช่วยกันผลิตขึ้นสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในกลุ่มเยาวชนด้วยกันได้ เพราะสิ่งที่ได้คือเด็กๆ จะซึมซับข้อมูล เรียนรู้จากสิ่งที่ทำว่าเหล้า-บุหรี่เป็นสิ่งไม่ดี และรู้เท่าทันกลยุทธ์จากบริษัทบุหรี่ ผลจากเวทีนี้จะทำให้เป็นเกราะสำคัญที่แข็งแรงในการเลือกที่จะสูบบุหรี่หรือไม่สูบบุหรี่ ประโยชน์ที่ได้นั้นก็เกิดขึ้นกับตัวเขาและในวงกว้างกับกลุ่มเยาวชน” นางแสงเดือน สุวรรณรัมย์ผู้จัดการมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่

“ในช่วง 10 กว่าปีมานี้ ประเทศไทยถือว่าเป็นช่วงขาขึ้นของเรื่องจิตอาสา บางครั้งเราไปทำกิจกรรมอาสาสมัครหรือโรงเรียนก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี ส่วนทางด้านจิตสำนึกพลเมืองนั้น คนไทยมักจะเข้าใจแค่หน้าที่พลเมืองของตน แต่เคารพกฎหมาย ไม่ทำความเดือดร้อนเสียภาษี ไปเลือกตั้ง เท่านั้นเอง จึงนับเป็นโจทย์ที่ยากสำหรับน้องๆ ที่เดียว หากเราจะทำเรื่องนี้ต้องถอยหลังออกมา แล้วมองว่าจริงๆ แล้วเราอยากเห็นพลเมืองเราลุกขึ้นมาทำอะไร โดยไม่จำเป็นต้องทำอะไรที่ยิ่งใหญ่ถึงจะเป็นเรื่องสำนึกพลเมือง แต่เราจะสื่ออย่างไรให้เป็นเรื่องเล็กๆ แต่กระแทกใจให้เกิดสำนึกคนมากกว่า” นางไขแสง ศักดา มูลนิธิไทยพีบีเอส

นางขมัยพร แสงกระจ่าง

พศ.ดร.รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ

“การเขียนให้เห็นภาพของจิตอาสาสำนึกพลเมืองนั้น เยาวชนสามารถสัมผัสจากสิ่งแวดล้อมในสังคมรอบตัว ก็สามารถเขียนได้โดยชุดความรู้สึกละเอียดในใจที่เป็นของจริง เอาสิ่งซุกที่อยู่ใกล้มือที่สุดนำออกมาเขียน ในรอบแรกที่คัดเลือกจะเน้นด้านไอเดียและความรู้สึกที่ถ่ายทอดออกมา และเรื่องประเด็นที่ห่วงก็คือเรื่องจิตสำนึกมากที่สุด เพราะหากจิตสำนึกไม่มี เรื่องเหล่า-บุหรืก็คงจะรู้สึกกันแล้ว ดังนั้นจิตเป็นตัวตั้ง จิตต้องมาก่อน หากเขียนเรื่องจิตสำนึกก็ครอบคลุมทุกเรื่องแล้ว” นางขมัยพร แสงกระจ่าง ที่ปรึกษาสมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย

“การทำสารคดีนั้นต้องอิงเรื่องข้อเท็จจริงเป็นที่ตั้ง ซึ่งทางเราไม่ได้กำหนดเรื่องราว แต่เปิดกว้างให้นำเสนอได้หลากหลายแนว ไม่ว่าจะตลก ชีวิต เศร้า หรือจะเป็นสารคดีข่าว นื่องๆ ทำอย่างไรก็ได้ที่สะท้อนให้สังคมเกิดความเปลี่ยนแปลง กระตุ้นให้เกิดความสนใจ โดนใจ มีประเด็นที่แหลมคม และนำมาซึ่งการแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ต่างหาก เป็นสิ่งที่ต้องการให้นำเสนอ” ผศ.ดร.รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยหอการค้า

นางสาวธัญชนก ยะสิน

นายภาณุพงษ์ สังข์ลาโพธิ์

“ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะจิตใจภายในของคนเราแทบทั้งสิ้น ซึ่งนั่นก็เป็นจุดเริ่มต้นของทุกอย่างที่ทำให้สังคมแย่ลง การเขียนเรื่องสั้นในประเด็นจิตอาสาสำนึกพลเมือง ที่จะสร้างสรรค์ขึ้นมาในครั้งนี้จึงเป็นเสมือนอีกหนึ่งผลงานที่ต้องการรณรงค์ให้สังคมลงมือทำด้วยตัวเอง ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนเราให้ทำความดีเพื่อสังคมบ้าง และนี่จะเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมที่น่าอยู่” นางสาวธัญชนก ยะสิน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะสาธาณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ผ่านเข้าร่วมอบรมสื่อเรื่องสั้น ประเด็นจิตอาสา

“ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมการอบรมผลิตสื่อในรูปแบบนี้ รู้สึกดีใจที่ยังมีหน่วยงานมาให้ความสำคัญสำคัญกับเด็กและเยาวชนให้มีโอกาสก้าวเข้ามาสร้างสรรค์สื่อในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งยังมีวิทยากรมืออาชีพมาให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อแต่ละชนิดอย่างเจาะลึกมากขึ้น เป็นการเปิดมุมมองในการคิด การสร้างสรรค์ผลงานให้กว้างขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำไปต่อยอดผลงานให้น่าสนใจและตรงประเด็นมากขึ้นได้” นายภาณุพงษ์ สังข์ลาโพธิ์ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ผ่านเข้าร่วมอบรมสื่อหนังสือสารคดี

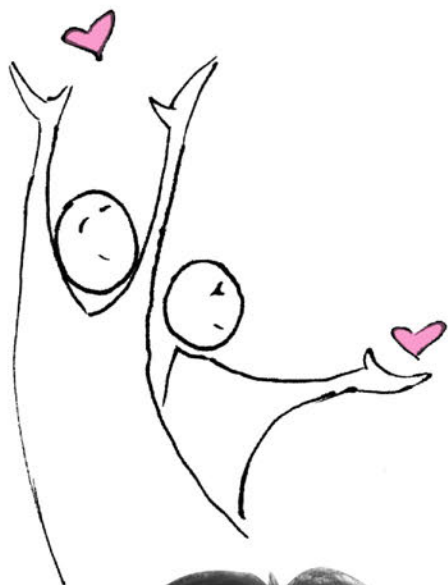
เชื่อว่าหากโครงการนี้ได้บรรลุ แล้วนำเสนอออกไปคงเป็นแรงบันดาลใจอีกก้าวหนึ่งที่จะเกิดการปรับเปลี่ยนและรางวัลที่ยิ่งใหญ่จากโครงการนี้คือความสำเร็จร่วมกันที่จะปรับเปลี่ยนสังคมให้ลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ เว้นจากการดื่มแอลกอฮอล์ และมีจิตอาสาสำนึกพลเมืองมากขึ้น เพื่อสังคมไทยจะเป็นสังคมที่น่าอยู่ยิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่สนใจ

"โครงการนักผลิตสื่อและสื่อสารสุขภาวะรุ่นใหม่(เด็กเฮี้ยว โปรเจกต์)" สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของโครงการได้ที่ www.dekhealth.com หรือที่ www.plngs.in.th หรือสอบถามรายละเอียดได้ที่ โทร. 02-612-6996-7 ต่อ 102

สุดท้ายปลายทาง

ของการให้

ไเมื่อตอนเป็นเด็ก ก็คิดแบบเด็กๆ อยากจะไปให้ถึงปลายทาง ตรงที่ขอบฟ้าจรดขอบน้ำหรือตรงที่สายรุ้ง จมหายไปในเวียงกว้าง

ด้วยอยากรู้อยากเห็นว่า ที่สุดของที่สุดคืออะไร ครั้นโตมาแม้จะรู้แล้วว่าปลายทางไม่มีจริงก็ยังอยากเก็บความคิดแบบนั้นไว้เพื่อความคิดฝันและจินตนาการ **การให้ก็เหมือนกับสายรุ้ง โดยเฉพาะการให้ที่ไม่ได้หวังผลตอบแทน มันไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่แท้จริง**

การเดินทางไปเยี่ยมโครงการของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ในพื้นที่ต่างๆ ทำให้ฉันรู้สึกอึดอัดใจทุกครั้ง ที่โรงเรียนบ้านเวียงหาวาก็เช่นกัน ครูตัวเล็กๆ คนหนึ่งทำงานเกินเงินเดือน เกินบทบาทของหน้าที่ของการเป็นแม่และเป็นเมีย โดยไม่ได้หวังให้ใครมาเห็นแต่ก็มีคนเห็น รางวัลต่างๆ ที่ได้รับ... ไม่ใช่สุดท้ายปลายทางของการให้

ครูแดง - กรวรรณ พนาวงค์ เป็นคนสันถวา แต่มาสอนอยู่ที่โรงเรียนเวียงหาว อำเภอดอยหล่อ กว่า 30 ปีที่เธอทำงานร่วมกับชุมชนชาวไตหรือไทใหญ่ ทำให้ครูแดงเห็นชัดลึกซึ้ง **พวกเขาคือคนชายขอบมิใช่แค่ทางไกลจากศูนย์กลางอำนาจด้วยระยะทางแต่ยังห่างไกลด้วยสิทธิและความเสมอภาค**ทั้งในด้านการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน การศึกษาและการงานอาชีพ เพียงเพราะการถูกประทับตรา **"คนไร้สัญชาติ"**

ชาวไทใหญ่โดยส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนา ไม่ว่าจะนับถือโดยการสืบทอดกันมาโดยชาติพันธุ์หรืออย่างไรก็ตาม แต่พวกเขาก็ให้ความสำคัญกับงานบุญ งานประเพณีและการถือศีลครองธรรมยิ่งกว่าอื่นใด หญิงชายวัยกลางคนนิยมที่จะไปถืออุโบสถศีลในวันพระ **เงินนับสิบนับร้อยเพียบบรรจุบอริษฐานไปถึงชาติหน้า เกิดมาครั้งใด อย่าให้เป็นคนไร้สัญชาติอีกเลย** ไขว่คว้าจะได้สำนึกในบุญคุณของผืนแผ่นดิน แต่เพราะเห็นความสุขของคนไทยบนผืนแผ่นดินไทย

ครูแดง - กรวรรณ พนาวงค์

เดินออกจากโรงเรียนไปที่วัดเพื่อร่วมงานกรฐิน ฉันเห็นรั้วด้านนอกของโรงเรียนและของกำแพงวัดจตุจรรย์ รายชื่อผู้มีส่วนร่วมสร้างด้วยศรัทธา กำแพงวัดอาจไม่ใช่เรื่องแปลก แต่รั้วโรงเรียนต่างหากที่มีความหมาย ชาวบ้านร่วมสร้างเพราะความหวังให้ลูกหลานมีอนาคต พวกเขาพยายามที่จะดูแลตัวเองมิได้ปล่อยให้เป็นที่หน้าของรัฐไทยแต่เพียงฝ่ายเดียว ...ฉันคิด

ความไม่แบ่งแยกกีดกันของคนไทยที่มีต่อคนไร้สัญชาติ ณ เวียงหาวาย จนกลายเป็นความหนึ่งเดียว บนความหลากหลายของชาติพันธุ์ นับเป็นความสำเร็จที่น่าภาคภูมิใจ ...ก็ความสามัคคีและความสงบเรียบร้อย มิใช่หรือคือสิ่งที่ทุกคนปรารถนา... และถ้าเราบ่มเพาะให้เด็กและเยาวชนเติบโตมาอย่าง "รู้คิด" คือ มีความคิด ความรู้และความเท่าทันในความยุ่งยากของสังคมบริโภค และสื่อต่างๆ พวกเขาจะเป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักตัวเองและอยู่รอดได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

อยู่ที่นั่นสองวัน ฉันเห็นความสุขและการเกื้อกูล แบ่งปันของเด็กๆ หากก็เร็วไปที่จะด่วนสรุป จึงถามครูแดง ตรงไปตรงมา ทำงานนี้มาหลายสิบปี เห็นการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างในตัวเด็ก ครูและผู้ใหญ่บ้านตอบตรงกัน ...**เด็กที่นี่ไม่มีเรื่องเหล้า เรื่องบุหรี่ แต่มีความสุข เพราะผู้ใหญ่ได้เห็นคุณค่าของพวกเขาจากผลงานที่ปรากฏ** การได้มีส่วนร่วมกับการทำงานของชุมชนและการเป็นหน่อเนื้อของการสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้าน ทำให้เด็กที่เป็น "nobody" กลายเป็น "somebody" แค่นี้ ฉันก็ว่ามันคุ้มเกินคุ้มแล้ว หากที่มากไปกว่านั้น โรงเรียนบ้านเวียงหาวายกลายเป็นพื้นที่ต้นแบบของการศึกษาที่แสดงจุดเด่นเรื่อง อัตลักษณ์ของนักเรียนและเอกลักษณ์ของโรงเรียน ใครต่อใครมาขอศึกษาดูงานแล้วนำกลับไปทำตามบริบทของพื้นที่ของตน นับเป็นเรื่องที่ดี ฉันและครูแดงเห็นตรงกัน ถ้าได้ "เรียนรู้" ก็ไม่จำเป็นต้อง "เลียนแบบ" ด้วยบริบทและเงื่อนไขที่แตกต่างกัน และถ้าจะนำไปต่อยอดให้ดีกว่า...มากกว่า ก็นับเป็นเรื่องที่ดีอีกเช่นกัน ความดีไม่จำเป็นต้องแข่งขัน

ก่อนกลับฉันได้พบและคุยกับ**นายกองค์การบริหารส่วนตำบลม่อนปิ่น** ซึ่งเดินหน้าลงมือต่อ ยอดงานของครูแดงแล้วอย่างเป็นรูปธรรม โดยหยิบจับขึ้นมาเป็นโครงการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น "อู๊ฮ์สอนหลาน" รายการนี้มีทุกสามเดือน จัดให้กับนักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ที่ อบรมฝึกซ้อม บรรจุไว้เป็นงบประมาณประจำปีเรียบร้อย และอีกโครงการหนึ่งคือกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในอันที่จะเชื่อมร้อยคนสามวัยเข้าด้วยกัน เห็นความเชื่อมโยงของกลุ่มพ่ออู๊ฮ์แม่อู๊ฮ์กับโรงเรียน ภายใต้การสนับสนุนของชุมชนและท้องถิ่นแบบนี้ ก็ชื่นใจเสียจนอยากให้ใครต่อใครมาเห็นบ้าง ...เราจะทำได้ทันต่อๆ ไป อย่างไม่มีที่สิ้นสุด...

ลงจากฝางแล้ว เห็นพอมิวลา คณะของเราจึงแวะเติมใจให้อิ่มเอมมากขึ้นด้วยการไปบ้านซอยวัดอุโมงค์ นั่งคุยกับศิลปินชื่อดัง "เทพศิริ สุขโสภา" ลงลงว่าได้คุยกัน นักเล่านิทานคนนี้ก็เกือบทำให้เราตกเครื่องบินทีเดียว ✨

หนองโฟ Kid ดี

ย่อโลกให้เล็กด้วยสื่อยุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลสื่อทุกประเภทเชื่อมโยงกันเพียงแค่ปลายนิ้ว "Click" การตื่นตัวของเยาวชนในโลกข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งที่มิอาจปิดกันอีกต่อไป...

■ ■ ■ ยุคเดียวกันกับที่เยาวชนสามารถเข้าถึงสื่อด้วยเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านระบบการศึกษาภาคบังคับสื่อโทรทัศน์และสื่อภาพยนตร์ได้ถูกออกเลียนกลายเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมเยาวชนปัจจุบัน เพื่อเป็นการสร้างเกราะป้องกันเยาวชนจากสื่อดังกล่าว การเปิดโอกาสให้เยาวชนได้เข้ามาศึกษาเทคนิควิธีและแนวทางศิลปะไม่จำกัดรูปแบบ พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ผลิตสื่อเพื่อเสนอสาระความรู้ความเข้าใจ แสดงออกความสดใหม่ในวัยเยาว์ บอกเล่าเรื่องราวความสัมพันธ์รอบตัว ระหว่างตนเองกับสิ่งต่างๆ ชุมชน มุมมองต่อผู้อื่น ต่อสังคมและมุมมองต่อโลกผ่านผลงานภาพยนตร์สั้นแอนิเมชัน เพื่อสะท้อนภาพสมดุลระหว่างความจริงและจินตนาการ มีโอกาสเป็นทั้งผู้ประดิษฐ์คิดค้นเรื่องราวและตัวแสดง ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับเรื่อง-กำกับการแสดง ผู้เขียนบท และเป็นผู้เล่นด้วยตนเอง ซึ่งนั่นจะส่งผลให้เด็กไม่ตกเป็น "เหยื่อ" ในรูปแบบต่างๆ ได้

นางพรพิโล มีมัลย์ รองประธานโครงการจัดฝึกอบรมศิลปะไม่จำกัดรูปแบบเพื่อการผลิตสื่อภาพยนตร์สั้นแอนิเมชัน แก่เยาวชนชุมชนหนองโพและเยาวชนทั่วไป และการจัดเทศกาลหนังสั้นเยาวชนชุมชนหนองโพ ครั้งที่ 2 บอกว่า ทุกวันนี้เราหลีกเลี่ยงไม่ให้สื่อดิจิทัลเข้าใกล้เด็กไม่ได้ แต่เราสามารถสร้างและเปิดมุมมองในการสร้างสรรค์สื่อดีให้เด็กได้ โครงการฯ ได้มีแนวคิดผลักดันให้เด็กมาเป็นผู้ประดิษฐ์ด้วยตัวเอง ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1.ขั้นตอนการดำเนินงานฝึกอบรมฯ และ 2.ขั้นตอนการดำเนินงานจัดเทศกาลหนังสั้นเยาวชนชุมชนหนองโพ ครั้งที่ 2 ขึ้น เพื่อนำผลงานที่เด็กๆ ได้ผลิตขึ้นมาไปฉายให้ชุมชนดู เพื่อสะท้อนความคิดที่เด็กต้องการสื่อสารกับผู้ใหญ่ ชุมชน

Kid
ดี

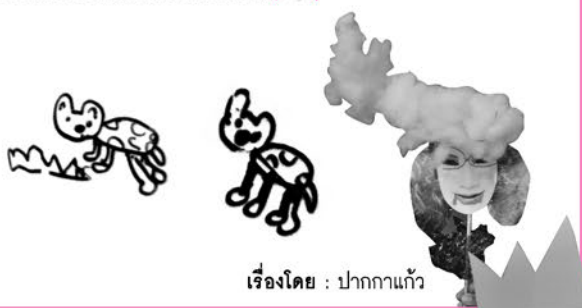
และสังคม นำไปสู่การเรียนรู้ระหว่างชุมชน และผู้ชมทั่วไป อีกทั้งกระตุ้นความสนใจ การเรียนรู้ สร้างแรงขับเคลื่อนให้กับชุมชนและเยาวชนในชุมชนให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาความคิด และทักษะในการดำรงชีวิต มีความตระหนักต่อคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของตนเองและของผู้อื่นต่อไป

สีหน้าเปื้อนยิ้ม สายตามุ่งมั่น อยู่กับภาพยนตร์สั้นแอนิเมชันที่กำลังทำอยู่ตรงหน้า ด้วยบทบาทที่เป็นทั้งผู้ประดิษฐ์คิดค้นเรื่องราวและตัวแสดง ไม่ว่าจะผู้กำกับเรื่อง-กำกับกับการแสดง ผู้เขียนบท และเป็นผู้เล่นในเวลาเดียวกัน ทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการไม่รู้จึกคำว่าเหน็ดเหนื่อย ทั้งยังบอกอีกว่า "เมื่อทำหนังสั้นแอนิเมชันเสร็จหนูจะนำไปฉายให้ชุมชนดู"

นั่นคือภาพและเรื่องราวที่เกิดขึ้นเมื่อเยาวชนมาอยู่รวมกันเพื่อผลิตหนังสั้นแอนิเมชันของตัวเอง ซึ่งน้อยไปห่มอนเด็กหญิงสุดอาร์ต แก้วปาน อายุ 11 ปี ผู้เข้าร่วมโครงการฯ บอกว่า ดีใจที่ได้มีโอกาสเป็นทำสื่อ (หนังสั้นแอนิเมชัน) ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งก่อนหน้านี้ตนก็เป็นเพียงเด็กธรรมดาคนหนึ่ง ที่เมื่อว่างก็จะชอบเล่นเกม วิ่งเล่น แต่เมื่อเข้าร่วมโครงการนี้ ตนมีโอกาสได้เรียนรู้เทคนิคต่างๆ มากมายไม่จะเป็นการคิด การเขียนบท การนำงานศิลปะที่ทำมาทำเป็นหนังสั้นแอนิเมชัน ซึ่งเรื่องราวที่เลือกนำมาทำนั้นเป็นหนังสั้นนั้นเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวเองที่ไปวัดแล้วได้พบเห็น "พระสุมบุตรี" เลย

สงสัยว่าทำไม "พระสุมบุตรีได้" จึงนำมาสร้างเป็นหนัง เพื่อถามชุมชนให้ช่วยหาคำตอบ... ซึ่งการทำหนังสั้นในครั้งนี้ นอกจากจะทำให้บ้าน วัด ชุมชนได้ใกล้ชิดกันมากขึ้นแล้ว ยังได้สร้างความภาคภูมิใจให้ตนและเพื่อนๆ คนอื่นที่เข้าร่วมโครงการว่า "เด็ก ๆ อย่างเราก็ทำหนังได้" เกิดขึ้น อยากให้มีกิจกรรมแบบนี้เรื่อยๆ

วันนี้ถึงแม่โลกของข้อมูลข่าวสารจะสามารถส่งสารไปยังผู้รับได้เร็วแค่ไหนก็ตาม แต่ถ้าผู้รับโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนรู้จักคิดและเลือกรับสื่อ หรือได้กลายเป็นผู้สร้างสื่อขึ้นมาเสียเอง เชื่อได้ว่าเด็กจะสะท้อนมุมมองอีกมุมมองที่ผู้ใหญ่ต้องฟัง หรือเรื่องราวที่น่าสนใจในแง่มุมมองที่ผู้ใหญ่บางคนคิดไม่ถึงออกมา และเมื่อเลือกใช้สื่อยุคดิจิทัลเป็นตัวเชื่อมเผยแพร่ไปต่อเพื่อย่อสังคมให้เล็กลง จะทำให้คนในสังคมใกล้ชิดกันมากขึ้น นอกจากจะเป็นการใช้สื่อเป็นประโยชน์แล้วเด็กและเยาวชนก็จะมีเกราะเพื่อปกป้องตัวเองได้อีกชั้นหนึ่งเลยทีเดียว!! ✨

เรื่องโดย : ปากกาแก้ว

"ไทยเบ๊ิง"

เปิดลานบ้านถึงศิลปวัฒนธรรมชุมชนเพี้ยนแปร
เน้นผู้ใหญ่สอน เด็กเรียนรู้ คนดูเรียนรู้เพื่อสานต่อ

ใครว่าวันนี้!!

สังคม "ทอดทิ้ง" "ไม่ให้ความสำคัญ" กับเรื่อง "ภูมิปัญญา"
"วัฒนธรรม" "ประเพณี" หรือ "รากเหง้า" ของตนเอง

แล้วใครว่าวันนี้!!

สังคม ให้ความสำคัญกับ

"ค่านิยมตะวันตก" และ "เทคโนโลยีสมัยใหม่"

จนถึงขั้น "ฮิต" และต้อง "เสพติด"

ไปซะทั้งบ้านทั้งเมืองเพียงแคอย่างเดียว!!

ที่สำคัญถึงขั้นขาดไปจากชีวิตไม่ได้... คุณคิดผิด!!

■■■ เพราะวันนี้ที่ตำบลโคกสูง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี หรือแหล่งชุมชนไทยเบ๊ิงหมู่บ้านใหญ่ ที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยสร้างสมวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ต่อเนื่องกันมา ตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 จนถึงปัจจุบัน ที่ยังคงมีศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ประเพณี ภูมิปัญญา ดั้งเดิมหลงเหลืออยู่ทั้งยังมีการสืบสาน สืบทอด ให้กับรุ่นลูก รุ่นหลานให้ไม่หลงลืมอีกด้วย ทั้งยังมีการบูรณาการกันกับ ศิลปวัฒนธรรมกับต่างพื้นที่ด้วยอย่างไทยพวน, ไทยวน และ ไทยมอญ...

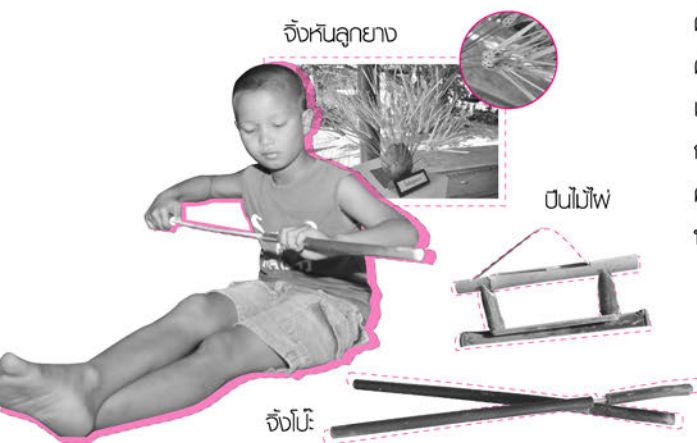
นายประทีป อ่อนสูง ผู้รับผิดชอบโครงการ การจัดการศึกษาบนฐานชุมชนตำบลโคกสูง บอกว่า ชาวไทยเบ๊ิง มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมคล้าย กลุ่มชนไทยภาคกลาง แต่ยังมีภาษา ความเชื่อ เพลงพื้นบ้าน การละเล่น การทอดผ้า ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชนอยู่ กลุ่มชนชาวไทยเบ๊ิงที่อาศัยอยู่แถบลุ่มแม่น้ำป่าสัก ประกอบอาชีพทำนา เป็นหลัก เมื่ออย่างเข้าฤดูแล้งผู้ชายอาจจะเข้าป่า หาของป่า ล่าสัตว์ ส่วนผู้หญิงจะทอผ้าไว้ใช้ในครอบครัว และปลูกผัวย ในบริเวณบ้าน ร่องรอยที่บ่งบอกได้ว่าผู้คนแถบนี้เคลื่อนย้ายมาจากทางโคราช ประการแรกคือสำเนียงการพูดเหน่อแบบโคราชที่ยังคงเหลืออยู่ โดยมักลงท้ายคำพูดว่า "เบ๊ิง" "เหว่ย" "ด็อก" หรือ "เค้อ" โดยเฉพาะคำว่า "เบ๊ิง" จะเป็นคำที่

ติดปากเสมอ ทำให้คนเมืองกลุ่มอื่นเรียกชุมชนนี้ว่า "ไทยเบิ้ง" วิถีชีวิต ความอยู่ของชาวไทยเบิ้ง ที่มีจุดเด่นในการรักษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดมาอยู่จนถึงปัจจุบัน เช่น ภาษาพูด ย่ามไทยเบิ้งที่เป็นเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่อื่น นามสกุลของคนในหมู่บ้าน ที่มีคำว่า "สูง" อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีศิลปะพื้นบ้าน เช่น การรำไท่น การเล่นเพลง พื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน

ล่าสุดในงานตลาดนัดศิลปวัฒนธรรมและเวที สาธารณะชุมชน ครั้งที่ 3 ที่พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยเบิ้งโคกสูง ชาวไทยเบิ้งได้นำการละเล่นพื้นบ้าน แบบต่างๆ มาเผยแพร่ สืบสาน สืบทอด และแลกเปลี่ยนให้กับคนในชุมชน โดยมี ผู้ใหญ่สอน เด็กเรียนรู้ คนดูเรียนรู้ สืบทอดและบอกต่อเพื่อ ไม่ให้สิ่งที่ดีที่บ่งบอกถึงตัวตนของสังคมสูญหายและยังคงอยู่ คู่บ้านคู่เมืองต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการละเล่นวิ่งว่าวติดรูน, เสือกินจั่ว (จั่ว), ตีลูกกล้อ (ระวง), รดล่อไม้, จิ้งหน่อง, ปีน ไม้ไผ่, จิ้งโป๊ะ, ว่าวอูลุ่ม, ว่าวปักเป้า, ว่าวจุฬา, ว่าวสองห้อง รวมไปถึงการสานปลาตะเพียน, การสานตุ๊กตุง และการ สอนสานจิ้งหรีดใบลาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้หาเล่นได้ยากแล้ว ถ้าหาก ไม่รักษาไว้อนาคตลูกหลานไทยอาจจะไม่รู้จักและหมดโอกาส ที่จะได้เล่นและสัมผัสแน่ๆ

ซึ่งนายประทีป อ่อนสูง บอกว่า สังคมเราทุกวันนี้ "ค่านิยมตะวันตก" และ "เทคโนโลยีสมัยใหม่" กำลังวิ่งเข้ามา เร็วยิ่งกว่าจรวด ทำให้ความเป็นตัวตน รากเหง้า และวัฒนธรรม ประเพณีเริ่มจางหายไป คนในสังคมเริ่มไม่ให้ความสำคัญกับ ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ประเพณี แต่หันไปให้ความสำคัญกับ ค่านิยมตะวันตก เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และสิ่งที่ดียังคงอยู่ แต่การทำเพียงแค่นี้ฝ่ายเดียวคงใช้เวลา นาน หรืออาจจะประสบความสำเร็จน้อย แต่การมีเครือข่ายเพื่อมา กระตุ้นคนในชุมชนให้เห็นว่าสิ่งที่ทำอยู่ ไม่ใช่แค่พื้นที่เราทำ แค่นั้นที่เดียว แต่ยังมีพื้นที่อื่นๆ ที่เห็นความงดงามของ การแสดงทางวัฒนธรรมว่าเป็นเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นว่า มีความงดงาม อย่างในงานมีการบูรณาการกันกับ 3 เครือข่าย ชาติพันธุ์ ด้วยการนำศิลปวัฒนธรรมมาแลกเปลี่ยนซึ่ง กันและกัน เช่น รำทะแยมของชาวไทยรามัญบ้านบาง- ชันหมาก อ.เมือง จ.ลพบุรี ซึ่งเป็นการพ้องที่เกี่ยวกับเรื่องของ ความเชื่อ การเซ่นไหว้, รำดาบและพ้องแพน ของชาวไทยยวน บ้านสวนดอกไม้ อ.เสนาห์ จ.สระบุรี และพ้องนอยกะลอของ ชาวไทยพวน บ้านโคกเกาะเทียม อ.เมือง จ.ลพบุรี เป็น การแสดงที่ใช้ประกอบการพ้องรำ ที่สืบทอดมาจากเมือง เชียงขวาง ประเทศลาว ทั้งหมดนี้เป็นการดึงพี่น้องชาติพันธุ์ ต่างๆ เข้ามาเพื่อสร้างพลังให้คนในชุมชนและพี่น้องชาติพันธุ์ ด้วยกันตื่นตัวกับการรักษา พัฒนา พื้นฟู และหวงแหนสิ่งที่ เป็นเอกลักษณ์ของตนเองไว้อย่างภาคภูมิใจ จากนั้นจะนำไปสู่ การสานสัมพันธ์ ต่อ ยอด เผยแพร่ต่อจนในที่สุดสิ่งเหล่านี้ก็จะ คงอยู่และสร้างความภาคภูมิใจให้สังคมต่อไปตราบนานเท่า นาน

ว้าว

นี่เป็นเล่นหุ้มนั่นที่เกิดขึ้นพร้อมกับความอบอุ่นที่มี "ภูมิปัญญา" "วัฒนธรรม" "ประเพณี" "รากเหง้าชุมชน" เป็นสื่อกลาง ที่ไม่ว่าจะมองไปทางไหนก็พบเจอแต่รอยยิ้ม สายตาที่อบอุ่น และแววตาที่สดใสของทั้งเด็กที่เป็นผู้รับรู้ ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ผลักดันและหนุนให้เกิดกิจกรรมขึ้นมา และคนชราที่เป็นผู้รู้หรือปราชญ์ที่ยินดีถ่ายทอดความรู้ของบรรพบุรุษให้กับทุกคนที่สนใจ ...เมื่อสิ่งเหล่านี้มีผู้สานต่อเชื่อว่าในอนาคต "ความเข้มแข็ง" จะเกิดขึ้น แม้โลกจะเปลี่ยนแปลงไปแค่ไหน "หากคนไทยยังรัก ห่วงแหนความเป็นตัวตน" ของตัวเองเอาไว้ "ไทยก็คงยังเป็นไทย" ไม่เลือนหายไปพร้อมกับความทันสมัยของสังคมแน่นอน... ✨

เรื่องโดย : เม็ดทรายในขวดแก้ว

เกสรลำพู ละอองเกสรเล็กๆ ที่พร้อมเติบโตเป็นเมล็ดพันธุ์ที่ดีสู่สังคม

“เกสรลำพู” เป็นชื่อชมรมของเยาวชนกลุ่มหนึ่งที่เติบโตมาท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เสื่อมเสียในย่านบางลำพู เริ่มก่อตั้งจากการทำวิจัยประวัติศาสตร์ของชุมชนบางลำพู ซึ่งเป็นชุมชนเก่าแก่ ที่มีความเป็นมายาวนาน จากนั้นค่อยๆ ขยายกลุ่มมาสร้างสรรค์กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมประเพณี เพื่อเป็นการสืบสานมรดกทางศิลปวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนกันทั้ง ดนตรี ศิลปวัฒนธรรม เป็นการดึงของดีในชุมชนทั้งสมัยเก่าและสมัยใหม่มาผสมผสานกัน กิจกรรมหลักๆ ที่ผ่านมา อย่างเช่น โครงการ “ดนตรีสร้างสุข ปี 3 ดนตรีเพื่อการเปลี่ยนแปลง” โดยหวังเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็ก เยาวชน กลุ่มเสี่ยงได้หลุดพ้นจากสิ่งชั่วร้ายรอบข้าง การจัดกิจกรรมของชมรมเกสรลำพูที่ รวมถึงการจัดกิจกรรมทุกๆ วันสำคัญ เช่นวันลอยกระทง วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก ฯลฯ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ใหญ่ และเด็กในชุมชนผ่านสื่อกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น

เรา♥บางลำพู

น.ส.ปานทิพย์ ลิขะไชย รองประธาน ชมรมเกสรลำพู เล่าว่า ปัจจุบันมีกลุ่มเด็ก เยาวชนที่มีจิตอาสาในพื้นที่มารวมตัวกันมากขึ้น มีเยาวชนเป็นแกนนำทำโครงการกว่า 35 คน และล่าสุดชมรมได้จัดทำ โครงการ “เสน่ห์... บางลำพู ผ่านงานศิลปวัฒนธรรมเพื่อการเปลี่ยนแปลง” เพื่อเป็นการต่อยอดกิจกรรมที่ผ่านมาจึงมีการบอกเล่าเรื่องราวชุมชนผ่านแผนที่ผ้า เอกสารของชุมชน การเต้นประกอบเพลงของเยาวชน กิจกรรมแสดงออกผ่านเวทีต่างๆ การเรียนรู้เส้นทางประวัติศาสตร์ชุมชนของบ้านตนเอง ด้วยการพาทัวร์ของดีในชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับเด็ก เยาวชนให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาตัวเองและชุมชน สามารถติดตามกิจกรรมความเคลื่อนไหวของเยาวชนกลุ่มนี้เข้ามาได้ที่ www.artculture4health.com ✨

เรื่องโดย : ปารณีย์ จรัสยจินดา

บาเยีย

อาหารว่างโบราณ

อร่อยแบบแซกๆ หาทานยาก

"บาเยีย" เป็นของกินเล่นแบบแซกๆ หลายคนที่ไม่คุ้นหู คุ้นตา อาจนึกภาพไม่ออกว่าเป็นอย่างไร ให้ลองนึกถึงลูกชิ้นกึ่งดูเพราะหน้าตาออกจะคล้ายๆ กัน แต่ถ้าจะเรียกให้เห็นภาพ "บาเยีย" คือทอดมันถั่วมันเอง เพราะวัตถุดิบทำมาจากถั่วเขียวซีกบดละเอียดคลุกเคล้าส่วนผสมเครื่องปรุงให้เข้ากัน แล้วนำมาทอดให้เหลืองกรอบ เวลากินจะรับรู้ถึงรสชาติของเครื่องเทศที่อร่อยเข้าเนื้อ มีความกรอบนอกนุ่มใน กินคู่กับน้ำจิ้มถั่วลิสงที่มีรสชาตหวาน พร้อมเครื่องเคียงที่เป็นพริกขี้หนูแห้งทอด ยิ่งเพิ่มรสชาติให้อร่อยเด็ด ชาวมุสลิมนิยมกินบาเยียกับชาวมเป็นของว่างมาตั้งแต่โบราณ ทุกวันนี้หาทานยากเพราะไม่ค่อยมีใครทำขายมากนัก แต่ในย่านเก่าแก่อย่างบางลำพูยังมีร้านขายขนมบาเยียอยู่เจ้าหนึ่ง ตามคำบอกเล่าขนมบาเยียร้านนี้เป็นเจ้าดั้งเดิมของชุมชนมัสยิดจักรพงษ์และย่านบางลำพู

นางสาวสุคลทิพย์ ลัมสุวรรณ (พี่ชมพู่) เจ้าของร้านบาเยีย เจ้าดังของชุมชนมัสยิดจักรพงษ์ เล่าว่าบาเยียทำมาจากถั่วเหลืองทอด รับประทานคู่กับน้ำจิ้ม ซึ่งแต่ละที่น้ำจิ้มจะมีรสชาติแตกต่างกัน แต่สำหรับพี่ชมพู่แล้วจะเป็นสูตรเฉพาะมีรสชาติเปรี้ยว เค็ม หวาน

ซึ่งหากใครสนใจทำรับประทานเองก็สามารถเริ่มต้นทำได้ง่ายๆ เริ่มจากการเตรียมส่วนผสม คือ ถั่วเหลืองซีกแช่น้ำค้างคืน 300 กรัม, เม็ดยี่หว่า 1 ช้อนโต๊ะ, เม็ดผักชี 1 ช้อนโต๊ะ (เครื่องปรุงปรับปริมาณตามรสชาติที่ชอบ), สีหุงข้าวหมกหรือขมิ้นผง, กระเทียม 5 กลีบ, เกลือป่นเล็กน้อย **วิธีทำ**ให้นำถั่วเหลืองซีกที่แช่น้ำค้างคืนมาล้างให้สะอาดล้างถั่วจนเป็นเม็ดๆ เคี้ยวมันๆ ให้แบ่งถั่วออกเป็น 2 ส่วน ครึ่งหนึ่งบดละเอียดจนเป็นแป้ง ส่วนถั่วที่เหลือให้นำมาบดหยาบ หลังจากนั้นคลุกเคล้าถั่วทั้งสองส่วนให้เข้ากัน ขั้นตอนไปดกระเทียม ยี่หว่า เม็ดผักชี พริกไทยดำ เกลือให้เข้ากัน หลังจากนั้นนำไปคลุกกับถั่วที่บดไว้ ต่อด้วยใส่สีหุงข้าวหมกหรือขมิ้นผงมันกะพอให้สีเหลืองตามชอบ หลังจากนั้นหยอดน้ำที่ละช้อนและคลุกทุกอย่างจนเป็นเนื้อเดียวกันพอได้ที่ให้พอบั่นเป็นก้อนได้ **ส่วนน้ำจิ้ม** นั้นให้เคี้ยวน้ำตาลทรายกับน้ำมะขามเปียกหมักตั้งไฟ ต้มน้ำพริกขี้หนูใส่ลงไปให้หอมเหาะเกลือเล็กน้อยเคี้ยวจนน้ำตาลงวด ชิมรสเปรี้ยวๆ หวานๆ ใส่แป้งมันละลายกับน้ำอุ่นเล็กน้อย เอาแค่น้ำจิ้มพอเหนียว โรยต้นหอมซอย

ถ้าใครกำลังมองหาขนมสำหรับทานเล่นหรือทำไว้สำหรับงานสังสรรค์ ขนมบาเยียก็เป็นตัวเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ เพราะทำง่ายนิดเดียว หรือหากใครผ่านไปผ่านมาย่านบางลำพูก็ลองแวะซื้อติดไม้ติดมือไปทานกัน จุดสังเกตง่ายๆ ของร้านนี้เป็นรถเข็นตั้งอยู่ริมทางฝั่งตรงข้ามห้างตั้งยั่วเสียงตรงหน้าทางเข้ามัสยิดจักรพงษ์พอดี ✨

“ชีเล”

ปุ๋ยอินทรีย์จากดินเลน ช่วยลดต้นทุน พืชพลโตไว เจริญงอกงาม

“ชีเล” ภาษาดินในภาคใต้ที่ใช้เรียก “ดินเลน” ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนของอินทรีย์วัตถุ เช่น ซากพืช ซากสัตว์ ซากต้นไม้ ใบไม้ที่สะสมทับถมตามบริเวณชายฝั่งทะเลสาบน้ำจืดหรือน้ำกร่อยของทะเลสาบสงขลา เมื่ออินทรีย์วัตถุเหล่านั้นย่อยสลายสมบูรณ์และโดนแดดเผาบางส่วนลอยขึ้นมาบนผิวน้ำและถูกคลื่นพัดเข้าชายฝั่งกองทับถมรวมกันเป็นลูกกระนาคชาวบ้านพากันเรียกว่าชีแดด เมื่อขุด “ชีแดด” มาผสมกับปุ๋ยคอกและน้ำหมักจะได้เป็นปุ๋ยสูตรพิเศษที่มีธาตุอาหารหลักที่จำเป็นต่อพืช คือ **ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียม** ผสมอยู่

และนี่ทำให้ชาวบ้านหมู่บ้านคลองกระอาน ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง ได้นำ “ชีเล” มาผลิตเป็นปุ๋ย “ชีเล ดราชาวเล” ซึ่งเป็นสูตรเฉพาะของชุมชนมีการนำดินผสมกับปุ๋ยคอกและน้ำหมักทำการหมักทิ้งไว้ จากนั้นจึงนำไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตร เพื่อปรับปรุงบำรุงดินและใช้เพาะปลูกพืชกันในครัวเรือนให้ผลเจริญงอกงามด้วยฝีมือชาวบ้านในหมู่บ้านคลองกระอาน จำนวน 35 คน ภายใต้ “กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์คลองกระอาน” และสนับสนุนโดยแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อการพัฒนาารูปแบบการผลิตให้เป็นสินค้าโอท็อปต่อไป

นางเดือนใจ สิทธิบุรี ที่ปรึกษากลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์คลองกระอานและผู้รับผิดชอบโครงการพื้นที่สร้างสรรค์ด้วยสายใยสื่อศิลปวัฒนธรรมชุมชนของแผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) บอกว่า การทำปุ๋ยอินทรีย์ชีเลมีการบวนการ

ทำที่ไม่ยากเริ่มต้นจากนำชีเลคลุกเคล้ากับปุ๋ยคอกและน้ำหมักในอัตราส่วน 3 : 1 : 1 กองหมักทิ้งไว้ 1 เดือน จากนั้นกลับกองปุ๋ยทุกๆ 7 วัน หมั่นรดน้ำเมื่อกองปุ๋ยหมักแห้ง (น้ำหมัก) และใช้วัสดุคลุมกองปุ๋ยเพื่อรักษาความชื้น จนครบตามกำหนด 1 เดือน จึงนำปุ๋ยไปบรรจุลงในกระสอบและนำไปใช้งานได้

“ผลจากที่เกษตรกรในพื้นที่ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีเลเพื่อปรับปรุงดินก่อนเพาะปลูก หรือใช้เพาะปลูกพืชโดยตรง พบว่า พืชผักขึ้นไว งอกงามดี ปลอดภัยจากสารเคมี ต้นทุนการผลิตลดลงในขณะที่ปุ๋ยเคมีมีราคาสูง ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงและยังเป็นอันตรายทั้งต่อตัวเกษตรกรเอง ตกค้างในพืชผักที่เพาะปลูก และยังสามารถส่งผลเสียต่อดินและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งนี่เป็นผลพลอยได้ที่ธรรมชาติให้กับชุมชน และตราบไต่ที่ยังมีทะเลสาบอยู่ ชีดินที่จะมาทำชีเลก็จะไม่มีวันหมดไปจากชุมชนแน่นอน” นางเดือนใจ สิทธิบุรี บอก

ทั้งนี้นางเดือนใจ สิทธิบุรี ยังบอกต่ออีกว่า สำหรับการบรรจุเป็นกระสอบปัจจุบันจะบรรจุกระสอบละ 10 กิโลกรัม จำหน่ายในราคา 50 บาท และอีกไม่นานทางกลุ่มมีแนวโน้มที่จะลดขนาดผลิตภัณฑ์ลงมา ให้เป็นกระสอบละ 2 กิโลกรัม เพื่อเพิ่มความสะดวกแก่ผู้ซื้อให้หิ้วกลับได้ง่าย สำหรับราคาจะมีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการในช่วงเดือนเมษายนนี้ ซึ่งเกษตรกรที่สนใจสามารถติดต่อสอบถามรายละเอียดและสั่งซื้อปุ๋ยอินทรีย์ (ชีเล) ดราชาวเล ได้ที่กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์คลองกระอาน หมู่ 14 ตำบลนาปะขอ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง โดยติดต่อผ่าน นายอะหมัด ตะเเอ ประธานกลุ่มได้ที่เบอร์โทรศัพท์ 086-2873234 หรือติดต่อที่เกษตรกรอำเภอบางแก้ว สำนักงานเกษตรอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง เบอร์โทรศัพท์ 081-959 0478 ได้ทุกวัน!! ✨

จากที่ได้นำส่งตัวอย่างปุ๋ยอินทรีย์ซีเลเพื่อตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารในดิน ที่กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน ผลการวิเคราะห์พบว่า ปุ๋ยอินทรีย์ซีเล ประกอบไปด้วยแร่ธาตุอาหารหลักตามที่พืชต้องการ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส โพแทสเซียมทำให้ปุ๋ยอินทรีย์ซีเลเป็นแหล่งของธาตุอาหารพืชมีคุณสมบัติช่วยให้จุลินทรีย์ในดินทำงานได้ดี ทั้งยังปรับปรุงโครงสร้างของดิน ช่วยปรับค่าความเป็นกรดของดิน ช่วยลดความเค็มของดินและความเป็นพิษของสารบางชนิด และยังช่วยลดการชะล้างพังทลายของดิน

สูตรในการใช้ปุ๋ยเพื่อเพาะปลูกพืชชนิดต่างๆ สำหรับพื้นที่ปลูกข้าว ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 2-4 ตัน/ไร่ โดยหว่านปุ๋ยให้ทั่วพื้นที่และไถกลบก่อนปลูกพืช พื้นที่ปลูกพืชไร่ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 2-4 ตัน ต่อไร่ โดยใส่ปุ๋ยเป็นแถวตามแนวปลูกพืชและคลุกเคล้ากับดิน สำหรับแปลงปลูกพืชผัก - แปลงเพาะกล้า ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 2-4 กก./ตรม. โดยใส่ปุ๋ยลงคลุกเคล้ากับดินในแปลงเพาะกล้า ขณะเตรียมดินปลูก หากเป็นแปลงปลูกพืชขนาดใหญ่ จะใช้ปุ๋ยในปริมาณ 2-6 ตัน/ไร่ ให้หว่านปุ๋ยทั่วแปลงไถกลบขณะเตรียมดิน สำหรับการเพาะปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 15-20 กก./หลุม ในขั้นตอนแรกของการเตรียมหลุมปลูกให้คลุกเคล้าปุ๋ยกับดินเข้าด้วยกัน จากนั้นใส่ลงด้านล่างหลุม หากเป็นช่วงที่พืชเจริญแล้วให้ทำการขุดรื้อรอบต้นตามแนวทรงพุ่ม จากนั้นใส่ปุ๋ยลงในร่องและใช้ดินกลบ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ หากเป็นแปลงไม้ดอก ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 1-3 ตัน/ไร่ โดยหว่านปุ๋ยให้ทั่วพื้นที่และใช้ดินกลบก่อนการปลูกพืช หากเป็นแปลงไม้ดอกยืนต้น ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 5-10 กก./หลุม โดยคลุกเคล้าปุ๋ยกับดินให้เข้ากัน จากนั้นใส่ลงในร่องกันหลุมปลูก สำหรับการปลูกไม้ประดับ ใช้ปุ๋ยในปริมาณ 1-2 กก./ต้น ให้ใส่ปุ๋ยรอบต้นตามแนวทรงพุ่ม

อุปสรรคในการผลิตปุ๋ย หากเป็นฤดูฝนจะมีพายุ น้ำขึ้นจะผลิตปุ๋ยไม่ได้ แต่หลังจากฤดูฝนซีเลจะถูกพัดมากองทับถมกันอยู่ชาวบ้านจะนำมาใช้ประโยชน์เพื่อผลิตปุ๋ยไว้ใช้ในหน้าแล้งต่อไป

เรื่องโดย : ปารณีย์ จีรัสยจินดา

เยาวชนสืบสาน "ฟ้อนไต"

ศิลปะรำรำพื้นเมืองไทใหญ่
เอกลักษณ์แห่งเมืองแม่ฮ่องสอน

II

ฟ้อนไต เป็นศิลปะการฟ้อนของชาวพื้นเมืองเหนือที่ได้รับอิทธิพลมาจากชนชาติไทยใหญ่ เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยก่อตั้งเมืองแม่ฮ่องสอน แต่เดิมใช้เพื่อรำถวายต่อเจ้าฟ้าเจ้าเมืองแม่ฮ่องสอน โดยจัดให้มีการแสดงรำต่อหน้าพระพักตร์ สักดาหะ 1 ครั้ง เป็นประเพณีที่ทำสืบต่อกันมา แต่เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 การฟ้อนไตได้ห่างเหินไปช่วงเวลาหนึ่ง จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2509 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและบรมราชินีนาถได้เสด็จจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นครั้งแรก **พ่อครูแก้ว แม่ระหยื่น ทองเขียว** จึงได้ริเริ่มฟื้นฟูศิลปการรำไทขึ้นอีกครั้ง โดยการรวบรวมเยาวชนเข้ามาฝึกฝน มีการฟ้อนและประดิษฐ์ทำรำขึ้น จำนวน 12 ท่า รำรำ เพื่อเป็นเอกลักษณ์การฟ้อนโดยทั่วไปทั้งชายและหญิง ในการรำรำ ส่วนการแต่งกายจะนุ่งผ้าขึ้นใหม่สีต่างๆ หรือนุ่งผ้าขึ้นที่มีดอกสดใส ยาวกรอมเท้า ใช้ทับข้างหน้าแล้วขมวดเหน็บเอวข้างซ้ายหรือขวาตามถนัด เสื้อแขนยาวทรงกระบอก ตัวสั้นแค่อวหรือสูงกว่าเอวเล็กน้อย ด้านหน้าป้ายข้างเป็นลักษณะเสื้อไต (หรือเสื้อพม่า) ติดกระดุม 3 เม็ด เกล้ามวยผมทรงสูงแล้วปล่อยชายผมลงมาไว้อย่างๆ มีผ้าคล้องคอยาวๆ ปล่อยชายไว้ทั้ง 2 ข้าง

นายมนัส เชื้อนกแก้ว

ลักษณะวิธีแสดงและการพ้อนั้น ผู้พ้อนจะยืนเรียงแถวแล้วพ้อนเช่นเดียวกับพ้อนเมืองของพื้นเมืองเหนือ ท่าที่ใช้พ้อนเป็นลักษณะของไทยใหญ่ **พ้อครูแก้ว แม่ระหือ้น ทองเขียว** ได้ใช้ท่าแม่บทของภาคกลางมาประกอบ และเรียงลำดับท่าการพ้อนให้ต่อเนื่องกันเพื่อความสวยงาม เป็นศิลปะการพ้อนที่มีท่วงท่าการรำรำ งดงามอ่อนช้อย อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยใหญ่ชนชาติพื้นเมืองดั้งเดิมของจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ดนตรีที่ใช้ประกอบนั้นถ้าเป็นการพ้อนโต โดยทั่วไปจะใช้วงกลองมโหรีสำหรับการพ้อนโตที่แม่ฮ่องสอนใช้วงดนตรีของไทยใหญ่ และเพลงไทยใหญ่ ประกอบการพ้อนไม่มีการขับร้อง เครื่องดนตรีมี 1.กลอง (กลองเมา) 2.ฆ้องแผง (มองวาย) 3.ระนาดเหล็ก (ปาดเหล็ก) 4.แน (แนยี่แนวง แนแห่ง) 5.ฉิ่ง ฉาบ กรับ 6.เป่าใบไม้ 7. ฯลฯ ซึ่งโอกาสที่แสดงจะเป็นงานมรดกโดยทั่วไป อย่างที่ผ่านมานักกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จังหวัดแม่ฮ่องสอนที่จัดโดยคณะกรรมการเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป, แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ร่วมกับเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูป จังหวัดแม่ฮ่องสอน และองค์กรบริหารส่วนจังหวัดแม่ฮ่องสอน กลุ่มศิลปินเยาวชนคณะมานคำ ได้นำการพ้อนโตแบบประยุกต์

ที่เป็นลีลาการรำรำที่มีการพัฒนาขึ้นให้สอดคล้องกับชีวิตปัจจุบัน ถ่ายทอดความอ่อนช้อย งดงามผ่านท่วงท่าและลีลาแบบฉบับไทยใหญ่

ซึ่งนายมนัส เชื้อนแก้ว เยาวชนผู้ร่วมแสดงและผู้นำกลุ่มศิลปินเยาวชนคณะมานคำ จังหวัดแม่ฮ่องสอน บอกว่าการแสดง "พ้อนโต" ของกลุ่มเยาวชน คณะมานคำ ที่นำมาแสดงในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการสร้างอัตลักษณ์เฉพาะให้กับการแสดงพ้อนโตของชาวไทยใหญ่แล้ว ยังเป็นการปลูกฝังเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้ไม่หลงลืมการรำรำแบบนั้น รวมไปถึงการแต่งกายแบบโบราณที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นชัดเจน ก่อให้เกิดการรักษ าทรงและภาคภูมิใจในความเป็นไทยใหญ่แก่เยาวชนไปในตัวด้วย

ทุกวันนี้เด็กและเยาวชนกลุ่มศิลปินเยาวชนคณะมานคำพร้อมกับเครือข่ายศิลปินเพื่อการปฏิรูปจังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้มีการอนุรักษ์ สืบสานและสืบทอดการ "พ้อนโต" เพื่อให้เป็นศิลปวัฒนธรรมคู่บ้านคู่เมืองของแม่ฮ่องสอน และนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไปเผยแพร่และฝึกฝนให้กับเยาวชนตามโรงเรียนต่างๆ ในเมืองแม่ฮ่องสอน เพื่อเป็นการสืบสาน "พ้อนโต" อันแสดงถึงความเป็นอัตลักษณ์ของเมืองแม่ฮ่องสอนอีกด้วย

"แทงหยวก" เรื่อง กล้วย กล้วยที่ไม่ "กล้วย"

ใครว่าแค่การ "แทงหยวก" จะเป็นเรื่องกล้วยๆ....

ขอค้าน!!!... ขอค้าน!!!... เพราะไม่ว่าจะเป็นลวดลาย ความปราณีต พลิ้วพลิ้ว หรือแม้แต่การจัดตกแต่งก็ดูเหมือนจะยากแสนยาก ไม่นานาญจริง ไม่เรียนรู้มาจริง... พูดยุติคำเดียวว่า "ไม่ใช่เรื่องกล้วยๆ แน่แน่นอน...."

ข่งลายพันปลา ลายพันสาม ลายพันห้า ลายน่องสิงห์ หรือแข้งสิงห์ ลายพันบัว ลายเครือวัลย์ (ลายกนก) แต่ละลายล้วนแล้วแต่ต้องใช้ความชำนาญในการทำทั้งสิ้น ซึ่งลุงจ้อย หรือนายวิระ แดงแนวโต อายุ 54 ปี ช่างแทงหยวกมือทอง ชาวชุมชนวัดใหม่อมตรส ผู้คลุกคลีอยู่กับงานแทงหยวกมาตั้งแต่อายุ 10 ขวบ บอกว่า ศิลปะ "แทงหยวก" เป็นงานแกะสลักหยวกกล้วยที่ถือเป็นหนึ่งในงานช่างสิบหมู่ของไทย นิยมนำมาใช้ประดับตกแต่งบนแท่นเชิงตะกอนในงานฌาปนกิจศพให้มีความสวยงามเพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ล่วงลับมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยต้นกำเนิดการแทงหยวกนั้น "ชาวมอญ" เป็นผู้ริเริ่มนำเข้ามาในประเทศไทยสมัยเมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว แต่ในยุคปัจจุบันศิลปะการแทงหยวกแทบจะเลือนหายไปจากสังคมไทย หาพบเห็นได้ยากแล้ว

ซึ่งวิธีแทงหยวกนั้นต้องเริ่มตั้งแต่การเลือกต้นกล้วย ซึ่งต้องเป็นต้นกล้วยตานีหรือต้นกล้วยน้ำว้าต้นสาว ๆ (ต้นกล้วยที่ยังไม่ออกผล) เมื่อได้ต้นกล้วยที่ต้องการมาแล้วตัดหัวท้ายออกให้ได้ขนาดที่ต้องการ การตัดหยวกที่จะนำไปสลัก จำเป็นต้องตัดหยวกให้มีขนาดยาวกว่าขนาดของโครงแบบประมาณ 30-40 เซนติเมตร เพราะในการประกอบแผงหยวกเข้ากับโครงแบบนั้น จะต้องมีการเจียนหยวกออกเล็กน้อยให้เป็นมุม 45 องศาเพื่อให้หยวกประกบกันได้สนิทเป็นมุมฉากในการเข้ามุม ส่วนการลอกกาบให้ลอกออกทีละชั้น เพราะกาบนอกสุดจะมีรอยตำหนิ สีไม่สวยงามให้ลอกทิ้งไป กาบรองลงมาแม้จะมีสีเขียวก็นำไปใช้รองด้านในได้จึงควรแยกไว้ต่างหาก โดยการลอกกาบกล้วยนี้ต้องทำด้วยความระมัดระวัง อย่าให้เข้าเพื่อความสวยงามของการแกะ

เมื่อได้กาบกล้วยที่ต้องการแล้วช่างส่วนใหญ่จะนำมาแทงเป็นลวดลายต่างๆ อย่างลายพันปลา ลายพันสาม ลายพันห้า ลายน่องสิงห์ หรือแข้งสิงห์ ลายพันบัว ลายเครือวัลย์ (ลายกนก) หรืออื่นๆ ตามความถนัด เมื่อทำลายเพียงพอดตามความต้องการแล้วถึงขั้นตอนการประกอบหยวก เพื่อทำเป็นเสาข้างพริ้งเสาบน รัตเกล้าและฐานล่าง โดยใช้ดอกฝิวไม้ไผ่เย็บให้ติดกันแล้วติดแต่งมุมให้เรียบร้อยเป็นอันเสร็จ

ในปัจจุบันไม่ค่อยมีการถ่ายทอดวิชาช่างประเภทนี้มากนักเพราะขาดผู้สนใจและนิยมใช้ประกอบกับช่างแทงหยวกต้องไม่กลัวผีเพราะต้องทำตอนกลางคืน ส่วนใหญ่จะทำที่วัด ล่วงหน้าก่อน 1 คืน ต้องทำกลางคืนและติดตั้งเช้า หยวกกล้วยจะไม่เหี่ยวแห้ง ยังคงความสวยงามอยู่จนถึงเวลาประชุมเพลิงทำให้ทุกวันนี้มีช่างแทงหยวกหลงเหลืออยู่น้อยมาก!!

"การแทงหยวก" เป็นงานที่น่ารักษาเพราะเป็นการช่วยให้เรารักษาวรรณธรรมอันนี้ไว้ให้สืบต่อไปให้ลูกหลานและยังสามารถประกอบเป็นอาชีพที่มีรายได้สูงอีกด้วย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการแทงหยวก ได้แก่ มีดแทงหยวก ไม้ก้านลาน (เป็นไม้จากก้านใบลาน) กระดาษสี กระดาษตะกั่ว สีม่วง สีแดง สีเขียว สีทอง สีเงิน แล้วแต่ว่าจะเลือกสีอะไร

ไขปัญหาประลองปัญญา มาเพิ่มรอยหยักให้สมองกัน!!

เก็บตกมาฝาก

21

ไขปัญหาประลองปัญญาวันนี้ มีเกม "ซูโดกุ" เกมยอดฮิตมาท้าทายการคิดกันอีกครั้งแล้ว!!
...แต่ครั้งนี้เป็นการนำตัวอักษร A - I มาเติมเต็มให้ครบถ้วนและถูกต้อง
ซึ่งเกมนั้นนอกจากจะฝึกความไวของสายตาแล้วยังเป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของสมอง
ไหวพริบและความคิดสร้างสรรค์ได้ และรู้ไหมว่ายิ่งเราได้ฝึกคิดเยอะๆ
รอยหยักในสมองของเราก็จะเพิ่มขึ้น... พร้อมแล้วก็มาลองกันเลยดีกว่า!!

B		I			A		E	F
C		F	H		E	D		
	E						I	G
D	H			E			C	
			C		B			
	F			H			G	A
F	C						B	
		D	F		C	A		E
H	B		E			I		C

วิธีการเล่น

ให้เติมตัวอักษร A - I ในช่องว่าง โดย

1. แต่ละบรรทัด มีตัวอักษร A - I ไม่ซ้ำกัน
2. แต่ละคอลัมน์แนวตั้งมี 1 - 9 ไม่ซ้ำกัน
3. แต่ละกรอบ(กรอบเล็กและกรอบใหญ่) มีตัวอักษร A - I ไม่ซ้ำกัน

รางวัล

10 คนที่ตอบถูกจะได้รับ

เสื้อโปโลสีชมพู

จากแฟนงานฯ ไปเลยทันที

ฟรี!!

เมื่อเติมครบทุกช่องแล้ว

ส่งคำตอบที่ถูกต้องพร้อมชื่อที่อยู่ชัดเจนเข้ามาที่

แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส.

เลขที่ 128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า ถนนพญาไท

แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

...วงเล็บมุมซองว่า "จุลสารศิลปสร้างสุข" หรือที่

ruethairat.ja@gmail.com

เฉลย

สามารถติดตามรายชื่อผู้ที่ตอบคำถามถูกและ

เฉลยของฉบับที่ผ่านมาได้ที่ <http://www.artculture4health.com>

และ www.facebook.com/art.culture4 จ้า!!

กรุณารอกรายละเอียดให้ครบทุกข้อ (ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น)

ชื่อ.....นามสกุล.....ชื่อหน่วยงานของท่าน.....

เบอร์โทรศัพท์.....เบอร์แฟกซ์.....อีเมล.....

ที่อยู่เพื่อจัดส่ง.....เลขที่.....ซอย.....ถนน.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

ใบสมัครสมาชิกจุลสารศิลปสร้างสุข

เรื่องโดย : ศติศิลป์

(สามารถถ่ายสำเนาได้)

กรอกรายละเอียดแล้วกรุณาส่งกลับมาที่ แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. เลขที่ 128/409 ชั้น 37 อาคารพญาไท พลาซ่า
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 วงเล็บมุมซองว่า "จุลสารศิลปสร้างสุข" หรือโทรศัพท์ 02-6126996-7 ต่อ 101

ก้าวเข้าสู่ปีใหม่ 2556 แล้วฉบับนี้คนศิลปสร้างสุขได้เก็บตกรรยากาศกิจกรรมที่ทยอยเกิดขึ้นในรอบเดือนที่ผ่านมา มาฝากเช่นเคย โดยเรื่องราวทุกเรื่องราวก่เกิดขึ้นนั้นเป็นความประทับใจที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ต่างๆ ที่ตลอดบอวลไปด้วย รอยยิ้ม เสียงหัวเราะ ความสุข ความสนุกสนาน ทั้งหยาดเหงื่อแรงกาย ในการจัดกิจกรรมของเครือข่าย เริ่มที่

โองเฮียนสืบสานภูมิปัญญาล้านนา จ.เชียงใหม่

เป็นกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยน นำเสนอข้อมูล และสรุปผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพและยกระดับ ข้อมูลเครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมภาคเหนืออย่างเป็นระบบและการประชุมเครือข่ายภาคเหนือครั้งที่ 4

บ้านไทยสามัคคี จ.เชียงราย

เป็นกิจกรรมมหกรรมแดน : สื่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านม้งโครงการแดนม้ง ที่เน้นใช้สื่อศิลปวัฒนธรรม มากล่อมเกลาทงสังคมและปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตเยาวชนม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

ชุมชนซอยสุเหร่า กรุงเทพมหานคร

ก่นนำเยาวชนจากโรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ได้เข้าร่วมกับเครือข่ายหน้ากากเปลือยแผนเยาวชน ลงพื้นที่ชุมชนซอยสุเหร่า พญาไท ราชเทวี จัดแสดงละครในงานวันเด็ก โดยจัดแสดงละครเรื่อง "ฟ้าลั่น" ที่เป็น เรื่องราวเกี่ยวกับการเติบโตของเทพสามองค์ ที่มีองค์ที่หนึ่งเป็นเทพที่ดูแลแผ่นดิน องค์ที่สองดูแลผืนน้ำ ส่วนองค์ที่สามดูแลท้องฟ้า กับการค้นพบคุณค่าที่แท้จริงในตัวเอง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

เครือข่ายสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ ภาคกลาง ร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการภาคสนามการถ่ายทำ สารคดีเชิงข่าว เพื่อการเผยแพร่สู่สื่อสาธารณะและร่วมประชุมเครือข่ายภาคฯ สัณจรครั้งที่ 5 ที่มีสยิดจักรพงษ์ เขตพระนคร กทม.

ชุมชนโค้งรถไฟยมราช กรุงเทพมหานคร

เยาวชนจากโรงเรียนในพื้นที่ชุมชนทุ่งพญาไท อันได้แก่ โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย, โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ ร่วมด้วยโรงเรียนนอกพื้นที่ คือ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยลงพื้นที่ชุมชนโค้งรถไฟยมราช นำการแสดงละครมาสร้างสรรค์กับเยาวชนที่ศูนย์เรียนรู้ชุมชนโค้งรถไฟยมราช งานนี้ได้สร้างรอยยิ้มและกระตุ้นใจรักการแสดงให้กับน้องๆ ที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก

ลานชุมชนกลางหมู่บ้านบางดาวา จ.ปัตตานี

โครงการสืบสานงานศิลปรักษ์ถิ่นแดนใต้ กลุ่มข้าวย่าละครเร่ คณะวิทยากรสื่อสาร ม.อ.ปัตตานี และกลุ่มดิเกร์ฮูลู นำโดยครูเจปอ สะแม เปิดลานชุมชนกลางหมู่บ้านบางดาวา เพื่อทำการแสดงละครเร่และเล่นดิเกร์ฮูลู โดยกลุ่มข้าวย่าละครเร่นำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนปัญหา การศึกษา การประกอบอาชีพ และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ที่คนส่วนใหญ่ในชุมชนสนใจ ไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาเท่าที่ควร และมีค่านิยมเดินทางไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้เพราะทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรม ส่วนดิเกร์ฮูลูครูเจปอ ได้นำน้องๆ เยาวชนในชุมชนจำนวน 15 คน ที่ได้รับการฝึกฝนทักษะการแสดงดิเกร์ฮูลูมาโชว์ความสามารถและสร้างความสนุกสนานและความภาคภูมิใจของคนในชุมชนที่ได้เห็นเด็กๆ สืบทอดการละเล่นสืบทอดบ้านให้อยู่คู่ชุมชนต่อไป

สวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา จ.สุรินทร์

นาย วิเชียร จันทรโณทัย รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ เป็นประธานในพิธีเปิดงานมหกรรมศิลปวัฒนธรรมสุรินทร์ ครั้งที่ 2 มีการแสดงศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของจังหวัดสุรินทร์ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านวรรณศิลป์ ด้านทัศนศิลป์ ด้านคีตศิลป์และด้านศิลปะการแสดงและเพื่อเป็นการเผยแพร่สืบสานงานศิลปวัฒนธรรมอันดีงามนี้ให้คงอยู่คู่จังหวัดสุรินทร์ต่อไป

วันที่	กิจกรรม	สถานที่
5 ก.พ. 56	กิจกรรม “ลั่นดาบ้านฉัน บ้านเธอ คือบ้านเรา” โดยโครงการคนเล็กๆสร้างลั่นดาให้น่าอยู่ได้อย่างยั่งยืน (เยาวชน นัฟลังงาน นักรรการ ฟ้าอุล กิจกรรมรณรงค์และละคร ออคนำเสนอในชุมชน 1 วัน (ชุมชนนำร่อง) และร่วมนักคิดกิจกรรมจิตอาสาทกับชุมชน ที่เกิดประโยชน์กับชุมชน และลงมือทำ 1 ชุมชน 1 กิจกรรมจิตอาสา)	ชุมชนบ้านคลองนิน (เกาะลั่นดา) จ.กระบี่
6 ก.พ. 56	กิจกรรม “ศิลปะสื่อผสม สื่อวัฒนธรรมและตลาดนัดศิลปวัฒนธรรม” โดยโครงการคนเล็กๆสร้างลั่นดาให้น่าอยู่ได้อย่างยั่งยืน (มีกิจกรรมให้เด็กเยาวชนและชุมชน รณรงค์ในชุมชน เช่น ร่วมนักเก็บขยะในชุมชน หน้าผาหรืองานจิตอาสาอื่นๆ ร่วมนักสร้างสรรค์งานศิลปะสื่อผสม และจัดแสดงงานนิทรรศการ เกี่ยวกับเกาะลั่นดา มีการแสดงละคร สื่อศิลปวัฒนธรรมของเยาวชน เช่น ร้องเพลง ดนตรีพื้นบ้าน ฯลฯ)	ชุมชนต่างๆ ในเกาะลั่นดา จ.กระบี่
7 ก.พ. 56	กิจกรรม สรุบทเรียน และถอดบทเรียน “ชวนมองบ้านเรา เกาะลั่นดา” โดยโครงการคนเล็กๆสร้างลั่นดาให้น่าอยู่ได้อย่างยั่งยืน (เชิญตัวแทนแต่ละกลุ่ม แต่ละองค์กรร่ว สรุบทเรียน และถอดบทเรียน)	โรงเรียนสันตา-ราชประชาอุทิศ จ.กระบี่
9-10 ก.พ. 56	การประชุมเชิงปฏิบัติการ “ทิศทางการดำเนินงานสื่อศิลปวัฒนธรรม ปี 2556” โดย แผนงานสื่อศิลปวัฒนธรรมสร้างเสริมสุขภาพ สสส. ร่วมนักภาค 4 ภูมิภาค	โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ค จ.กรุงเทพฯ
15-17 ก.พ. 56	เวทีบูรณาการวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชนเผ่า ถอดบทเรียนโครงการภาค และการประชุมเครือข่าย “เมืองแม่ อ่องสอน เมืองสื่อสร้างสรรค์”	อ.ปาย จ.แม่ฮ่องสอน
16 ก.พ. 56	งานตลาดนัดศิลปวัฒนธรรม ครั้งที่ 4 โดย โครงการการจัดการเรียนรู้นับฐานชุมชน ตำบลโคกสูง	พิพิธภัณฑ์ไทยเบ็ง ต.โคกสูง จ.ลพบุรี
25 ก.พ. 56	เวทีคืนข้อมูลสู่ชุมชน จากการทำภาพยนตร์ไตรภาคเรื่อง “วังพิกูล” โดย โครงการภาพยนตร์ไตรภาคเพื่อการเปลี่ยนแปลงเรื่อง “วังพิกูล” (สะท้อนมุมมองชุมชนได้อย่างไร และ จัดฉายหนังรอบปฐมทัศน์วังพิกูล)	ชุมชนวังพิกูล จ.สุโขทัย

● เหนือ ● กลาง ● อีสาน ● ใต้ ● 4ภาค

สนใจกิจกรรม หรือ ต้องการเข้าร่วมงาน ติดต่อสอบถามได้ที่ 02-6126996-7
ติดตามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.artculture4health.com

สวน สุข ศิลป์

กิจกรรมประจำ

ณ สวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พบกับกิจกรรมของสวนสุขภาพศิลป์ได้เร็วๆ นี้
ติดตามกำหนดการได้ที่ www.artculture4health.com
(จัดกิจกรรมภายในอาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาพ: สสส. และ สวนเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ)